

Leengoederen te Dinther van de leenhoven Aerschot en Ravenstein

door

N.L. van Dinther
© 2020

Aerschot

Ravenstein

Leengoederen te Dinther van de leenhoven Aerschot en Ravenstein¹

Leenhof van Aerschot:

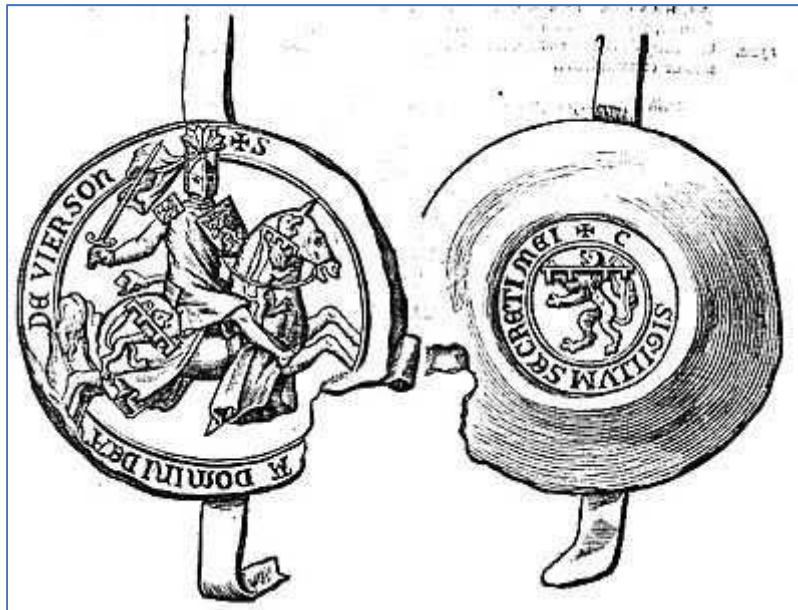
Inleiding:

Hoe het graafschap Aerschot in het bezit van de hertog van Brabant is gekomen is onbekend. In 1179 wordt de huwelijksovereenkomst gesloten tussen Hendrick de zoon van hertog Godfried en Mathilde van Boulogne daarin wordt o.a. bepaald dat het graafschap Aerschot na het overlijden van hertog Godfried aan Hendrick zal komen.²

Het graafschap bleef in het bezit van de opeenvolgende hertogen van Brabant. Toen hertog Hendrik III in 1261 overleed liet hij drie zonen na bij zijn echtgenote Aleidis van Bourgondië. Hendrik IV de oudste zoon deed afstand en trad in als monnik in het klooster St. Stephanus te Dijon in Bourgondië, de tweede zoon Jan I erfde het hertogdom en Godfried van Brabant, de jongste, kreeg eerst op 29 oktober 1284 officieel Aerschot als apanage. (reeds in 1280 en 1281 liet hij zich graaf of heer van Aerschot noemen). Godfried trouwde in 1277 met Jeanne Isabella van Vierzon, waardoor hij jure uxoris (bij rechte van zijn echtgenote) Heer van Vierzon werd. Hij zou zowel politiek als militair zijn broer Jan dienen. Zo nam hij deel aan de slag bij Woeringen in 1288. Op 9 augustus 1299 na het overlijden van zijn echtgenote verkreeg hij van Paus Bonifatius VIII dispensatie voor zijn verlovings met Elizabeth (Isabella) van Gelre, dochter van Reinoud van Gelre.³ Bij zijn eerste echtgenote had hij één zoon zes dochters, Jan, Maria, , Alix, Elisabeth en Blanche trouwden, terwijl Margaretha en Jeanne in het klooster traden

Toen Vlaanderen in 1302 in opstand kwam tegen koning Filips IV van Frankrijk, sloten Godfried en zijn enige zoon Jan zich aan bij het Franse leger. Beiden kwamen om het leven in de slag bij Kortrijk, later genoemd de "Gulden Sporenslag". Hij zou de zijde van de Franse koning hebben gekozen omdat, indien zij gewonnen zouden hebben, de koning hem wellicht zou steunen om zijn neef Jan II hertog van Brabant van de troon te stoten die hij zelf ambieerde.

Zijn goederen werden verdeel onder zijn vier getrouwde dochters uiteindelijk kwam het graafschap Aerschot toe aan zijn dochter Alix die in 1302 was getrouwd met Jan III van Hartcourt.⁴

Zegel en tegenzegel van Godfried (van Aerschot) van Vierzon

Na het overlijden van zijn moeder Alix van Brabant werd haar zoon Jan IV van Harcourt in 1415 heer van Aerschot. Aerschot bleef in het bezit van het geslacht Harcourt. Maria dochter en erfgenaam van graaf Jan VII van Harcourt huwde op 12 augustus 1416 met Anton van Vaudémont. Hun dochter Margaretha (overleden na 1477) huwde in 1432 met Anton van Croÿ (ca. 1385-21 september 1475),

¹ Afbeeldingen van Wikipedia: Aerschot, Jacob van Deventer 1570, Ravenstein: Kroniek van Froissart (1380).

² A. Verkooren inventaire des chartes et cartulaires, etc. Bruxelles 1910, nr. 3.

³ Urkunden und Regesten zur Geschichte der Rheinland aus den Vatikanischen Archiv, I, 1902, pag. 39 nr. 76.

⁴ o.a. Wikipedia, Godfried van Brabant, met aanvullingen (vD.).

zijn tweede huwelijk met Margaretha van Lotharingen-Vaudémont bracht de heerlijkheden Aerschot en Bierbeek in de familie, en het erfelijk ambt van maarschalk van Brabant. Hun zoon Filips I van Croÿ (overleden 1511) werd de stamvader van de tak Croÿ-Aerschot.⁵

Het is niet duidelijk waarom Dirck van Dinther op (23) april 1301 zij allodiaal goed nl. de helft van de Gemeint van het dorp Dinther, het bos te Dinther en zijn Hof te Meerwijk in leen opdroeg aan Godfried van Aerschot. Hij was al voor goederen leenman van de hertog van Brabant, de heren Van Kuyc/Herpen.⁶

Onderstaand volgt een vidimus van de opdracht en belening.

(23)april 1301: (feria secunda Post Dominicam quasi modo)

Belening door Godfried van Brabant Heer van Aerschot en Vierzon van Dirck heer van Dinther met de helft van de Gemeint van het dorp Dinther, het bos te Dinther en zijn Hof gelegen in Meerwijk, na opdracht uit eigen door Dirck van Dinther.

Getuigen: Heer Floris Berthout heer van Berlaer, Arnold van Wesemale, ridder, Willem van Herlaer meier te Tienen en Walter van Laethem⁷.

Universis praesentes literas visuris & auditoris Nos *Godefridus de Brabantia Dominus Aerschot & de Virzon*, notem facimus, quod, *cum Dominus Theodericus Dominus de Dinther quadam bona sua allodialia, videlicet medietatem waresscappiorum Villa de Dinther, silvam de Dinther, ad ipsum pertinentem, & Curiam suam sitam apud Meerwijk cum omnibus suis attientiis* in manus Nostras, Praesentibus *Dominis Florentio Berthout Domino de Berlaer, Arnolde de Wesemale milibus, Wilhelmo de Herlair Villico Thenensi, & Walthere de Laethem*, nostris hominibus feodalibus ad hoc vocatis reportaverit & effectucaverit, prout allodiales ibi praesentes fieri judicabant; Nos ipsa bona prout superius sunt expresfa *eidem Theoderico Domine de Dinther a Nobis & Nostris sucessoribus perse & suos successores in perpetuum tenenda & habenda in feodum censessimus, eo jure quo feoda in Brabantia teneri solent, pre ut sentetia* hominum nostrorum praedictorum fieri secundum ordinem juris judicabant, in cujus rei testimonium & munimen praesentes literas eidem dedimus sigilli nostri munimine roboratas, Datum & actum anno Domini *M.c.c.c., me Primo feria secunda Post Dominicam quasi modo*.

Onderstont. Collatiene facta ad originales literas perme Henricum Dryfert Notarium Publicum. Concordat.

Accordeert met voorz Copye Actum in Bos den 31 Aug. 1712. Quod Attester, was getekent P. de cassemajor, Notaris Pubicus.

In het archief van het hertogdom Aarschot zijn de protocollen van verhef slechts bewaard gebleven vanaf 16-5-1612⁸

De volgende leenverheffing is:

16 juli 1451:

Anthonis van Croÿ geeft in leen aan 'Vrouwe Margriete Hubrechts, weduwe wijlen Heer Jan van Berlaer, heer tot Helmont en tot Keerbergen, bij doode van haar man voorsz "in leen, een Ridderhof geheten ten Bogaerde, bij Meerwyk in de parochie van Dinter gelegen, metten mannen van Leene Laethen, Chijnsen ende Renten te weten, twee hondert 25 schellinge, den ouden grootte voor 12 groten gerekent à hondert, 14 hoenders, darthien Cappuynen ende eenen halven, vier sester Rogh, en vier sester gersten, met sekeren anderen persoonen die courmedigh sijn, metter helffte vander Vrounten van de Dorpe van Dynter en metter helft van den houtschatten ende visserye aldaer ende metter Gront-heerlijckheit totten Leenhove ende Laethove behorende, ende met allen andere hunnen regten, ende toebehoorten, gelijk men dat van ons als Heer van Aerschot te Leene houdende is, ende dede ons daer af Hendrik Celen

⁵ Wikipedia.

⁶ N.L. van Dinther, Van Dinther, Brabantse Geslachten. Middeleeuwen 1100-1500, Capricornus, Hoogvliet, 2006.

⁷ Bewijsstuk nr. 6 overgelegd onder de letter E, in het proces van Willem Lodewijk Grahame, heer van Avesteyn en 't Ridderhoff ten Bogaard, Raad der stad 's-Hertogenbosch, tegen de Regenten van Dinther en Mr. Jacob van der Hoeven Heer van Heeswijk en Dinter.

⁸ In het archief van het Hertogdom Aarschot zijn onder B beschreven de protocollen vande verheffen, transporten, goedenissen ende andere judiciele acten gepassert inden leenhove des hertogdomme van Aerschot; registers van leen verklaringen en andere akten etc. Inventaris van de schepengriffiers van Vlaams-Brabant arr. Leuven/Willy Buntinx, Eddy Put, André Vanrie, blz. 38.

als Momboir ende voorganger der voorsz. Vrouwe Margriete manschap met hulde ende eede van trouwe, also na ons hofs Reght daer toe behoorde, etc.⁹

Blijkens een vidimus van 20 februari 1706, op verzoek van Willem Graham, heer van Avesteyn, voor schepenen van 's-Hertogenbosch van een akte van 18 december 1459, wordt door hertog Philips van Bourgondië aan vrouwe Margriet Hubrechtsdr. Weduwe van Heer Jan in leven Heer van Helmond toegestaan op haar ridderhof geheten "den hof ten Bogaerde bij Meerwijk gelegen in de parochie van Dinther" en te leen hangende van de heer van Aerschot, Heer Anthonius, heer van Croÿ, etc. neef van de hertog en eerste kamerling, een "laathof" te maken, om reden dat zij en voor haar op dezelve hof altijd gehad hebben en nog heden ten dage hebben "heerlijke laten die haer jaerlycx grontchijns geldende zijn etc. Voorts geeft hij haar toestemming een meier en zeven gezworen laten te mogen aanstellen.¹⁰

Over de waarde van ten Bogaerde worden we verder nader geïnformeerd door de deling van de nalatenschap van de kinderen van Jan van Cortenbach I en Catharina van Berlaer t.w. Jan en Ywan op 21 juni 1490.¹¹

Aan Ywan komt toe:

"...Item de gehele goeden den Bogarde te Dynter gelegen te leene rurende van de Heerlicheit van Aerschot daer off den grontchijns gedraecht xxx Rgl.

Item die veetocht ende seynden te weten botere, was, capuynen ende avervueden (=nakomelingen) van den beesten xvij Rgl. iij stv., de hellicht van den houtschatte ende van de vischerijen van den Dorpe van Dinter iij Rgl. ende voor die manscappen ij Rgl, metten opgaende houte, totten voors. goeden behorende geslagen voor die refectie (=instandhouding) ende ondehouden van den huysen, ende den iaerlycschen pacht der voors. goeden xvij mudde rogge Bosch viij mudde gersten voor vj mudde rogge Bosch en ½ mudden raepsaete geslagen van een mudde rogge, maken xxxiiij mudde rogge, somme van den voors. parten in gelde iij Rgl. iij stv. ende in coren der maten van Helmont xxxij mudde rogge.

Affgetrocken daer aff voor den dienst van de capellen uit voors. hof ten bogarde staende, daer aff den meester van den hove voors. giften ende collateur is ix Rgl. blijft suver die werde van den voors. hove end goeden van den bogaerde xliij Rgl. iij stv. van de welcke den voors. lwane voor sijn derdendeel comens soude xij Rgl. viij stv.

Ende in rogge maten voors. x mudde viij vaten, maken gelde xiiij Rgl. viij stv. ende soude den voors. Janne voor sijn twee deele comen lvij Rgl. xij stv. "¹²

Het bovenstaande geeft aan dat de Ridderhof ten Bogaerde een leen is van Aerschot, toch zijn er tegenstrijdigheden te vinden daar in het leenregister Land van Ravenstein vele malen het leenverhef van ten Bogaerde aldaar plaats vond. (zie onderstaand).

⁹ Zie noot 6: bewijsstuk N. 7 onder de letter J.

¹⁰ Stads Archief Den Bosch (SAB), Rechterlijk Archief (RA), Register @ 1692 fol. 242vo-244vo.

¹¹ Jacques J.M. Heeren en mr. J.P.W.A. Smit; inventaris van het huisarchief van Helmond 1926, blz. 195, regist 298; mr. C.C.N. Krom en Aug. Sassen, oorkonden betreffende Helmond, 1884, blz. 216. manuscript: De Ridderhof ten Bogaerde door Norbert Langenmeijer, in leven secretaris van de gemeente Dinther, blz. 22-23.

¹² N.L. van Dinther; Dinther in het Aa-Leigraaf-Beekgraaf-Gebied, Capricornus, 2014, blz.104.

Leenhof van Ravenstein:

Inleiding:

In 1191 draagt Hendrik (II) heer van Cuijk met instemming van zijn echtgenote Sofie (van Renen, erfdochter van Herpen) en hun zoon Albert (I) het allodium te Herpen op aan Hendrik I, hertog van Brabant, die het hem in leen geeft met een vergoeding van 40 mark Keuls en de tiend van Heesch.¹³

1196 (tussen 13 mei en 4 juni):

Albert van Dinther draagt zichzelf en alles wat hij in de nabijheid van de curia Bernheze bezit op aan de Abdij Berne, en daar hij deze goederen in leen hield van de heer Hendrik van Kuyc en deze weer van de hertog van Brabant, draagt hij in plaats daarvan zijn allodium onder Meel aan Hendrik van Kuyc op.¹⁴ De overdracht van goed in Bernheze aan de abt Everard vond plaats bij het kasteel van Herpen.

Het is in oorkonden niet overgeleverd welke goeden Albert van Dinther nog meer in leen hield van Hendrik van Cuyk, maar die zullen er wellicht zeker zijn geweest. Later blijkt dat het landgoed Ter Borch verheven dient te worden bij de leenhof van het land van Ravenstein.

Het land van Ravenstein is ontstaan uit de vrije heerlijkheden Herpen en Uden en was formeel een Brabants leen vanaf 1191. De heerlijkheden zijn samengevoegd onder Walraven, zoon van Jan van Valkenburg. In 1355 begon hij met tolheffen aan de Maas. Hij liet daar een burcht bouwen waardoor de kleine nederzetting Ravenstein meer aanzien kreeg. Dit plaatsje kreeg in 1380 stadrechten van Reinoud van Valkenburg, een halfbroer van Walraven

Na de dood van Reinoud in 1396 volgde een korte periode waarin de heren van Salm rechten deden gelden op het gebied. In 1397 kwam het in handen van Adolf I, hertog van Kleef. De Kleefse periode duurde tot 1609.¹⁵

Jan van Valkenburg was gehuwd met Marina van Kuyc dochter van Albert III, heer van Herpen, ridder, die voortkwam uit huis van Kuyc. Jan van Valkenburg was een zoon van Walram van Valkenburg en Philippa van Gelre. Na het overlijden van Marina in 1328 huwde hij voor de 2^e maal met Katharina van Voorne(burg) dochter van Hendrik en (Aleid) van Kuyc, vrouwe van Acqoy.¹⁶

Op 7 juli 1287 doet Walram, heer van Valkenburg met Philippine (dochter graaf Otto van Gelre en Philippine van Damartin), ten gunste van Reinoud I, graaf van Gelre, afstand van al het recht dat hun toekomt op bepaalde sommen geld, die wijlen de heer van Cuijk en zijn echtgenote, zuster van genoemde Philippine, hem verschuldigd zijn vanwege de lijftocht van deze.¹⁷

Rutger II, heer van Herpen wordt genoemd in een oorkonde van 5 januari 1301 en Albert III, ridder, heer van Herpen zijn broer, in een oorkonde van 6 januari 1303. Aan beide oorkonden hangen hun zegels in rode was.¹⁸

Zegel Rutger II van Herpen 5 januari 1301

Zegel Albert III van Herpen 6 januari 1303

¹³ Stichting Brabantse Bronnen, dr. Geertrui van Synghel, Het Digitaal Oorkondenboek van Noord-Brabant (DONB). Nr. 1191.

¹⁴ Oorkondenboek van Noord-Brabant tot 1312 (ONB), De Meierij van 's-Hertogenbosch (met de heerlijkheid Gemert), Eerste stuk (690-1294) bewerkt door Dr. H.P.H. Camps, 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1979, nr.85.

¹⁵ Inventaris van het archief van de drost van het land van Ravenstein, blz. 7.

¹⁶ H.J.J. Vermeulen, Jan van Valkenburg, heer van Born en Sittard, Herpen en Uden, ridder 1314-1356, tabel blz. 21 en 49.

¹⁷ DONB nr. 1287.07.07.

¹⁸ DONB nr. 1301.01.05 en 1303.01.06.

Leenregister land van Ravenstein:¹⁹

Het leenregister Land van Ravenstein bevat lenen te Dinther nl. "Ter Borch" en eveneens melding van "de Ridderhof Ten Bogaerde"(sic).

De registratie van de leenverheffingen van Ter Borch begonnen in 1462 maar ook aantekeningen van overdrachten van vroegere datum t.w. 25 november 1417 en van 29 augustus 1423.

De volgende inschrijvingen zijn bekend:

folio 63 25-11-1417 dat goet van den Bogarde mit sijnen toebehoort
und dat goet Thor Borgh - Her Jan van Beelar heer van
Helmont -> Jan de Bont -
29-08-1423 Jan de Bont -> Margaretha Hubrecht Peters van
Lieshout anders van Helmont.

Die heer van Helmond, heer Jan van Beelaer, halt to lehne dat Gut vanden Bogarde mit siennen thobehorten und mitter fischerien, und dat Gutt thor Borgh mit siennen thobehorten gelegen tho Dinter. Darna is kommen Jan die Bondt mit schepenen brieve vann Loven in dath 25^e in Novembri 1417 (xiiij c xvij) und is in die Gueden vors: Meijer und schepenen vann Loven, und was thohove hem darmede ingesett, in den jaer 1423 in Augusto den 29 dagh, hefft Jan die Bondt darinne geguidt vor Meijer und schepenen von Loven, Margaritha Hubrecht Peters vonn Lisshoutt, anders vann Helmond, in den name und tott behuiff Henrichen Gisbrechten, Margarieten Gertruiden und Agnesen Henrix naturlige kinder und die vors: Margarieth was weduwe vanden vors: heer Jan van Beelaer heer von Helmont.

Deze aantekeningen van oudere datum zullen zijn overgeschreven uit een oud boek, dan wel van de oorkonden zelf afgeschreven. Immers met dit leenregister zelf is men pas begonnen in 1458.

folio 63 het alinge goet Ter Borgh, Johan Back
1462 den 24 maart.

*Item up unser L.frowen Avondt Annuntiationis ao X[risti] Lxij hefft **Johan Back bartouss soen** siennen Eidt gedain ann mienem gnedigen herenn heren Adolph van Cleve, heer van Ravenstein ... etc alsoe hij in tiden verleden tho leen entfangen hadde, dat alinge Gutt thor Borgh mit siennen thobehoer, gelegen tho Dinter thor Ertaelen und hefft dar auf gedain hulde und Eide vann trouwen mienem gnedigen heren vors: bij mannen von lehne Evert vonn Dornen, Heimerich Snavell, Jan die Qwaide und Bode Talhoudt wortt ter selver tidt hefft die selve Jan Back vor dese vorg(tn mannen vonn Lehnen als recht is overgegeven dit vors: Gutt, thor Borgh glich vors: staet, **Berhoudt Bax sienem vader** dat thogebrochen sin levelangh und daraf hefft hij gedain vonn mienem Gnedigen heren vors: hulde und Eide van trouwe tot einen brabantischen Lehne.*

ertaelen = onroerende goederen

folio 63 23-09-1472. Het goet van den Bogarde ende Ter Borgh mit
sijnen toebehoirten -
Margaretha bovons: -> her Peter von Brienen (= Brimeu).

Item 23 septemb: 72 (lxxij) mr: Giesbert Mollen pass secretarius shertougen van Burgundien, und van Brabant, int siegh die vors: gueder to lehenen, tot behuif her Peters van Brienen, Ridder, und juffrow Magdaleen van Vriesele, siennen wijve und oer mede Erffgenamen, inn machte des vors: brieve vonn

¹⁹ BHIC, toegang 826, inventarisnummer 1 en 2. (gegevens verzameld door Joost Kocken, e-mail 22 maart 2015.)

Loeven, vanden jare 1423 na dode der vors: frowen Margarethen Hubrecht Peters vonn Lisshout anders von Helmond.

folio 63/64 04-02-1485. Margaretha Hubrecht bovons: -> Anth: und Jan Quaderelle propte.

Item 4 february ao X: 85 ontfangen Antonius und Jan Quaderelle gebrudern tho lehne oere quota und part van dien bi dode des vors: Margarethen, als wittige kinder des vors: Junghfrowen, Margarieten dochtere, och genant Margrieta van Berlare boven genoempt, belavende thergeweide tho betalen bij obligatien, unnd het schientt off die Margariete oer moeder, soude sin dochter van den vors: heer Jan van Berlaer und des vors: Margrieten sienen wieve.

Margariet van Berlaer, dochter van Margariet Hubrecht Peters van Lieshout (alias van Helmont) en Jan van Berlaer, heer van Helmond.

Dochter Margriet trouwde met Walter van Quaderelle.

folio 64: het alinge goet Ter Borgh en van den Bogard, Her Jan Bax

15 jann. 1510 ... Jungfrow Adrian heer Jan Bax Ridder, heer tot Astens dochter halt ock in lenen und hefft ontfangen tott einen Brabantschen leen bij heer Lawrents vanden Ven priester oeren procureur na die doot van her Jan Bax oeren vader, van mienem gnedigen heren dat Gutt van den Bongart mit sienen thobehorten gelegen in die parochie van Dinter und dar umbrint mitten woningen, huifen haefen, winnenden Landen, bremdben weijen boschen fischerien und Reenen vande A und wort alle herlicheiden und andere Rechten, van Erven und onterven den houtschath capuinen manschepen koermunden und tins dartho behorende mitten goeden thor borch mit sienen thobehorten och gelegen tho Dinter und tho lehne entfangen. Mannen van leen: Jan Otten, Willem Derichs van Lith.

reenen, rennen = oevers
koermunden = horigen, laten
tins = thijns, chijns

folio 64:
goet Ter Borgh, Heer Jan Bax, Reiner/Reinolt Jan Bax 19-03-1537

Opten ix dagh in Martio 1537 stile van Cleve is gekomen tho Ravenstein Adrian van Eindthoudts als witteliche macht hebbende van den Edelen waelgeboren here Wolffarth bruder tot Brederode heer des Landts vonn Voschell van Clotingen, Asten als vader und vormunder van Junker Reiner sienen sone, dieselve procuratie geexpedyrt onder den secret: des vors. heren Wolffarts und onder sin handtteicken den 5 marty anno 1536 naet schrieven der stadt van den Bosch und hefft die vors. Adrian van Einhoudts na dode van Zl. Junghfrowen Adrian heren Jan Bax dochter, Ridder heer tot Asten was tot behouf und profite van den vors. juncker Reiner soene van der vors. Junghfrow Zl: Adrian Z: tho lehne entfangen van der Herligheit sLants van Ravenstein, und van Herpen dat Gutt thor Borch mit allener siene thobehorten gelegen tho Dinter ... etc mannen van leen: Willem Derichs van Lith, Heimerich Ottenn.

Voschell = Foxhol

folio 65: 25-07-1554 stile van Cleef... Ter Borgh - van heer
Wolfart Ridder naar Reinolt van Brederode, zijn zoon.

1554 d 25 julij stile van Cleef is gekomen to Ravenstein, Reinolt von Brederode heer zu Clotingen, und Asten und heft tho leen entfangen vander herligheit sLants van Ravenstein und van Herpen, dat Gut thor Borgh mit allen sienen thobehoerten, gelegen tot Dinter in allermaten als heer Wolffart Ridder sin vader Zal: sulx hierbevor tot sienem behuiff tho lehne entfangen hadde, und hefft die vors: Reinolt vonn Brederode darauf mienem gnedigen heren hulde und Eide vann trouwen gedain tho halten tselve Lehne

tot einem brabantische Lehnen, in tegenwoordigheit des statholders der Lehnenn Roelmans vann Bijlandt und mannen von Lehne Johan vonn Beeck, unnd Henrich Jans:

25-07-1554 Het goet van den Bogard en Tor Borgh Reinolt van Brederode.

Ich Roelman von Bijlandt heer zu Spaldroff (m/z Spaldorf) drost und stathelder der Lehnen slants Ravenstein doin kundt und bekenne, dat Ich von wegen der Durchluchtigen und hochgeborene fursten und heren, heren Wilhelms hertzen zu Cleeff, heren zu Ravenstein etc urkunt manne von Leen hirnaebescreven beleent hebbe, und overmits desen brieve belenen den Edlen und Erenfesten Reinolt vonn Brederode heer zu Clotingen und Asten, mit al solchen brabantische leen, und Gutt vanden Bongardt mit sienen thobehorten gelegen in der parochien von Dinter unnd darumbtrint, mit denn wonnungen huafen haefen winnenden Landen Brembden, weijen Boschen Vischerien und Reenen vander A. Und wort alle herlicheiden und andere Rechten van Erven unde onterven den holtschath hoennre capuinen manschepen, koermunden und tins Guderen thor Borch mit sienen thobehoerten, och gelegen tho Dinter, in aller maten als zijn vader Zal: da bevor tot sienen behuff damit belent gewesen darup der vors: Roelman von Bijlandt hochg: meinem gnedigen heren hulde und Eide vann trouwen gedain, als ein man von leen sienem Leenheren schuldich is tho doin Beheltlich hochberumpten meinem gnedigen heren und einem Jederen sienes goeden Rechtten, hir fest? bij aver und an gewest als manne von lehnenn Johan vonn Beeck und Henrich Jans. hirover gerupen und onthailt und des in urkunt der warheit heb ich Roelman von Bijlandt drost und stathelder vors: mienen ingebornen segell unsens obgem: leenmannen segelen an desen brief doin hangen, Gegeven im jare unsers heren vieftienhondert vierundviffthigh am xxv dage der monath Julij.

Daarna treffen we pas 100 jaar later het vervolg aan in het tweede boek van het Leenhof van Ravenstein. Het betreft de folio's 63 t/m 68, lopende van 1653 tot 1789.

Hier volgen regesten uit dit protocol:
(over het tijdvak 1605-1643 bestaat er een hiaat in de leenboeken)

folio 63r dd 19-12-1653:

verscheen te Ravenstein jonker Zegewalt Ther Heerenhaeff, heer van Avenstein, als tegenwoordige bezitter van het *'alinge goett ther Borch met syn toebehoor gelegen tot Dinther'*. Hij wordt met dit goed beleend tot een Brabants leen als opvolger van Reijnolt van Brederode.

folio 63v dd 23-06-1663:

Gecompareert is Jacob van Bijller junior, die procuratie heeft van vrouwe Maria van Rijsenburg, vrouw van Avesteijn, met verzoek, vanwege de dood van jonker Segewalt Ther Heerenhaeff, beleend te worden met het *'goet Ter Burch'*.

folio 64r dd 18-08-1663:

Verklaring van Adriaen de Voss, licentiaat in de rechten en priester te Scherpenheuvel, op verzoek van de vrouw van Avestein betreft leenroerigheid van het goed *'ten Bongard'* ofwel aan Ravenstein ofwel aan het hertogdom Aarschot.

folio 64v dd 19-09-1665:

Brief van leenschrijver Th. Baum van Ravenstein, dat hij in April 1665 een aanmaning heeft uitgezonden, waarop door de gevolmachtigde van de vrouw van Avesteijn weduwe Ten Heerenhoff genaamd Bijlers, ten antwoord is ontvangen, dat het leen Ten Bogart een *'Arschots leen is en aldaer altoos verheffen was'* en dat hij *'de possesseurs tottet verheff niet hebbe brengen ...?'*

folio 65r dd 30-09-1676:

'In eijgener persoon vorden Casteels brugge (te Ravenstein) verscheenen de weledelgebooren Heer Lambert Bruno ter Heerenhoff, heer van Avesteijn'. Hij verzoekt met het *'alinge goet ther Borch'* te worden beleend vanwege de dood van Jacob van Bijller.

folio 65v dd 07-08-1688:

Gerhard Johan Ter Heerenhoff, heer van Avesteijn wordt met dit goed beleend vanwege de dood van Lambert Bruno.

folio 66r dd 29-11-1695:

Verschenen te Ravenstein de heer Lepo, notarius en procureur te 's-Hertogenbosch als gevolmachtigde van de heer N. Vos, notaris en curateur over de boedel door heer Gerrard Johan Ten Heerenhoff nagelaten, en verzoekt beleend te worden met het *'alinghe goet Ter Borgh'*.

folio 66v dd 15-11-1696:

Verschenen Heere W.L. Grahame, die verzoekt als koper beleend te worden met het *'alinghe goet ter Borgh'*.

folio 67r dd 07-10-1717:

W.L. Grahame machtigt zijn zoon Henry Grahame om in Ravenstein met de ledige hand de leenverheffing te vernieuwen van *'t goet ter Burcht'*

folio 67v dd 25-11-1743:

Wilhelm Grahame verzoekt te worden beleend vanwege de dood van zijn vader Wilhelm Ludowich Grahame met *'t goet ter Borgh gelegen tot Dinter in de meijerije van s.Boss in sijne bekende rennen en palingen'*.

folio 68r dd 25-07-1774:

Gecompareerd is J.J. Grahame wonende te 's-Hertogenbosch of Vught om als nagelaten meerderjarige zoon van heer Willem Grahame te worden beleend.

J.J. Grahame = Jan Jacob Graham. Dat hij een zoon zou zijn van Willem berust op een verschrijving, want hij was de zoon van Arent Graham.

folio 68v dd 05-09-1787 (laatste acte):

De curateuren van het onmondige kind, t.w. Janus Lidius, van de overleden Johan Jac. Grahame, verzoeken te worden beleend tot de meerderjarigheid van J.L.

De bovenstaande ingeschreven beleningen geven duidelijk aan de verwarring over het goed Ten Bogaerde, waar moet dit leen verheven worden? Aerschot blijft beweren dat Ten Bogaerde een leen van Aerschot is en niet van Ravenstein, toch blijkt in latere beleningen dat Ten Bogaerde te Ravenstein wordt verheven. Uit de bovenstaande processtukken van Graham blijkt eveneens deze problematiek.

Blijft de vraag waarom Dirck van Dinther in 1301 zijn allodiaal goed opdroeg aan Godfried van Aerschot. De diverse personen die de revue gepasseerd zijn kunnen allen deel genomen hebben aan de slag bij Woeringen en elkaar daarvan kennen, ook bij de Guldensporenslag zien we dezelfde personen opduiken. We noemen : Hertog Jan de I en II van Brabant; Godfried van Aerschot; Walram van Valkenburg, Hendrik van Cuyck en Alard van Herpen, Van Berlaer's, allen hebben ze met elkaar te maken. Is het van Dirck van Dinther om opportunistische redenen dat het zijn allodium opdroeg aan Godfried van Aerschot, van ouds af waren de van Dinters door lenen verbonden met de hertog van Brabant en de heren van Cuyck/van Herpen. We weten het niet.²⁰

²⁰ Zie verder ook : N.L. van Dinther, Van Dinther Brabantse geslachten, Middeleeuwen 1100-1500, 2006 en het opstel: Dirck van Dinther, ridder (ca. 1270-1331) op: www.nicovandinther.nl, onder Historisch Archief/ Dossiers.